

سطح معلومات عمومی

همانطوریکه ملت ایران گرفتار مصیبت شیوع جهل عمومی است و نسبت
 عدۀ اشخاصی که سواد خواندن و نوشتن دارند بعدۀ آنهایی که اصلاً هیچ سواد
 ندارند و جاهل مطلق میباشند بسیار ضعیف است و از هر صد نفر قطعاً بیشتر از
 نود نفر فاقد قوۀ خواندن و نوشتن بوده و عامی صرف میباشند همانطور هم
 مبتلای آفت دیگری است که غالباً توجهی بآن نمیشود و آن آفت عبارت از
 کم سوادی و پائین بودن سطح معلومات عمومی است. در میان آن عده نسبتاً
 قلیلی از هموطنان ما که توفیق یافته اند که خواندن و نوشتن فارسی را یاد بگیرند
 اشخاصی که سوادشان باندازۀ کفایت بوده و مفید فایده منظور باشد عده شان
 نسبتاً بسیار اندک و اکثريت با آنهایی است که فقط خواندن و نوشتن
 میتوانند و فایده و غرض اصلی از سواد سواد آنها مرتب نیست فایده سواد تنها
 نوشتن کاغذ و صورت حساب و حتی خواندن روزنامه های سیاسی نیست

حتی اشخاصی که در یکی از رشته های علوم از قبیل طب و مهندسی
 و حقوق در مدارس عالیۀ داخلی و خارجی تحصیل نموده و کامیاب شده اند
 غالباً سطح معلومات عمومی شان خیلی پائین است و در میان آنها عده نسبتاً
 کمتری هستند که هم مثلاً دکتر در طب هستند و هم از تاریخ و جغرافیای
 ایران فی الجمله اطلاع دارند و مابقی علم و اطلاعاتشان منحصر به همان رشته
 تحصیلی خودشان میباشد و در خارج از مورد تحصیل خود با سایر عوام الناس
 چندان تفاوتی ندارند مراد ما از معلومات عمومی آن قسمت از دانستنی ها
 و اطلاعات متفرقه است که برای تحصیل و تخصص در يك رشته بخصوص مطلوب

نیست و شخص با دانستن آن عالم بعلم مخصوصی شناخته نمیشود اما در عین حال از زمره عوام هم خارج میشود و همان است که با کلمه فرنگی و کولتور، گاهی از آن تعبیر میشود در مقابل معلومات خصوصی است که برای عالم شدن در رشته های مخصوص از علوم و فنون باید تحصیل بشود مانند معلومات طبی که تحصیل آن مخصوص اطباء است و هر طبیب باید آنرا تحصیل بکند و مسائل حقوقی که حقوق دان باید بتحصیل آن پردازد درست است که برای عالم شدن در علوم و تحصیل قسمت های عالی معلومات عمومی و اطلاعات متفرقه غیر از آنهایی که جنبه مقدمیت دارند مابقی لازم نیست اما برای تکمیل انسانیت و تقویت قوه ممیزه و بالاخره برای خلاصی از ننگ عوامی این قسم معلومات و اطلاعات کمال لزوم را دارد در بعضی از ممالک اروپا کلاسهای عالی مدارس متوسطه را کلاسهای انسانیت مینامند لابد باین جهت است که با تحصیل در این کلاسها انسانیت انسان تکمیل میشود لورد با کون گفته است که شخص با مطالعه انسان کامل میشود

این گرفتاری ملت بنقصان معلومات عمومی مثل بسیاری از نظایر خود یادگار دوره انحطاط علمی و اخلاقی است که بعد از حمله مغول و برانداخته شدن تمدن اسلامی عالم اسلام عموماً و ایران خصوصاً دچار آن گردید که در مدت ۷ قرن متوالی بموازات تنزل در تمام شئون حیات اجتماعی و علمی در این قسمت هم تنزل ادامه داشته و گرنه علمای بزرگی که در قرون اولیه اسلام در ایران و سایر ممالک اسلامی ظهور نمودند آثارشان که باقی است شهادت میدهد که آنها علاوه بر رشته مخصوصی که عمده تحصیل و شهرشان در آن بود

از علوم و اطلاعات عصر خود هم بهره وافق داشته اند سید مرتضی علم الهدی و ابن سینا و غزالی و بالاخره خواجه نصیرالدین طوسی برای مثال کافی است که همه آنها غیر از رشته خود در بسیاری از علوم متداوله عصر خود صاحب وقوف بودند و بعضاً تألیفاتی هم در آن موضوعها از خود یادگار گذاشته اند

بعداً که دوره انحطاط شروع شد کم کم سلیقه ها عوض گردید تحصیل بسیاری از فنون و بدست آوردن اطلاعاتی که مقدمه مستقیم برای علوم مقصوده نبود امر زایدی تلقی شد آثار و علایم این طرز فکر در کتب و مؤلفاتی که از دوره صفویه و بعد از آن بیادگار مانده است بخوبی هویدا است مرحوم حاجی فرهاد میرزا معتمدالدوله برادر محمد شاه قاجار که در عصر خود از فضایی افراد قاجاریه بلکه تمام ایران بود کتابی در جغرافیا و تاریخ عالم ترجمه نموده و ملحقاتی اضافه کرده نام آنرا جام جم گذاشته است و با وجود اینکه تقریباً صد سال از تاریخ ترجمه و تألیف آن کتاب میگذرد تا حال در ایران راجع بآن موضوع کتابی بجامعیت و خوبی جام جم تألیف و یا ترجمه نشده است مرحوم معتمدالدوله در ضمن کتاب شکایت میکند که در آنوقتی که مشغول تحریر کتاب بوده است یکنفر از آشنایانش وارد منزل وی گردیده و اوراق کتاب را برداشته مطالعه نموده است و گفته است که دریغ است که عمر عزیز صرف در این قبیل ترهات بشود از آنوقتها تا حال اگر چه تغییراتی در افکار عقلای قوم قطعاً روی داده و شاید يك نفر آدم حسابی نتواند علناً به کتاب جام جم ترهات بگوید ولی باز هم عموماً چنانکه شاید و باید اهمیت باین قسمتها داده نمیشود در حالیکه ما می بینیم برای تعمیم سواد و ایجاد مدارس ابتدائی لاقلاً مذاکراتی در بین است و قانون تعلیمات اجباری بتصویب میرسد و همچنین درجه تخصص دکترها و مهندس ها مورد بحث و توجه است در مقابل هیچ صحبتی از پائین بودن سطح معلومات عمومی درین نیست و هیچ گونه شکایتی از کم سوادی با سوادان شنیده نمیشود شاید یکی از علل این تهافت آن باشد که بر خلاف سواد ابتدائی و تحصیلات عالی که فایده و نتیجه مشاهد و محسوس دارند معلومات عمومی دارای فایده و اثر بین و آشکار نمیشود بهر حال ما را عقیده بر اینست که پائین بودن سطح معلومات عمومی یکی از علل قطعی تأخر ملت ایران و بطور سیر در راه ترقی و تکامل میباشد که سعی در اصلاح

آن از واجبات ملی است باری برای اصلاح نقص کم سوادى در مورد محصلین اصلاح و تکثیر مدارس متوسطه (دبیرستانها) و علاوه نمودن بر دوره تحصیلی مدارس ابتدائی (دبستانها) و اصلاح برنامه و تألیف کتب تحصیلی خوب و مفید در درجه اول از اهمیت است و اما برای اشخاصی که وقت تحصیل منظم آنان گذشته و مشغول کار و کسب معاش شده اند کتابهای مفید و آسان و مجلات علمی و ادبی که خوانندگان با میل و رغبت آنها را مطالعه نمایند و جنبه تفنن هم داشته باشد بهترین وسیله تکثیر سواد و جبران مافات میباشد

برای خدمت در راه علم و معرفت دانشکده ادبیات تبریز به نشر این مجله ادبی اقدام مینماید کارکنان این مجله امیدوارند که با کمک ادبآو دانشمندان مخصوصاً فضلی آذربایجان بتوانند خدمتی را که متعهد شده اند انجام دهند این مجله که مطلقاً از ورود به قضایای سیاسی (داخلی و خارجی) اجتناب خواهد نمود راجع بموضوعهای ذیل بیشتر توجه خواهد داشت :

(۱) قواعد و دستور زبان فارسی و طریقه درست تکلم کردن و درست

نوشتن آن

(۲) تاریخ ادبیات زبان فارسی و شرح تحولات حاصله در نظم و نشر

فارسی

(۳) مطالب تاریخی راجع بایران و تاریخ روابط ایران با ممالک خارجه

(۴) شرح حال بزرگان علم و ادب و اجتماع و فلسفه از گذشتگان

و معاصرین

(۵) اطلاعات جغرافیائی و شرح مسافرت و سیاحتها مخصوصاً در ایران

(۶) مباحث مربوط بادبیات و تاریخ ملل غربی با ترجمه از کتابها و مجلات خارجی

(۷) بحث در باره کتابها اعم از چاپی و خطی و معرفی کتب جدید

و اظهار نظر در باره آنها بطریق انتقاد صحیح و منصفانه

- (۸) اطلاعات در باره افسانه ها و شعرها و امثال محلی که عاده در کتابهای معروف پیدا نمیشود
- (۹) ارتباط با خوانندگان بطریق مکاتبه و سؤال و جواب و اقتراحات و مسابقه های ادبی
- از آقایان فضلا و دانشمندان راجع بموضوعات نه گانه بالا اگر مقاله بفرستند با کمال امتنان قبول و در مجله درج خواهد شد

از مرحوم ناصرالممالک بروجردی از شعرای متأخر

قطعه

گفتی تو که عشق کار دارم
 پس خستگیت ز کار از چیست
 عشاق نمی شوند خسته
 در مذهب عشق خستگی نیست